

NOVA PRAVA

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gradišče 7, levo. — Telefon št. 77. — Naročnina 3 din. na mesec. — Posamezna številka stane 10 din. po dogovoru. — Rokopisov ne vračamo. — Poštnina plačana v gotovini.

Ivan Deržič, narodni poslanec.

Občinske volitve v Ljubljani.

Kandidatske liste za ljubljanske občinske volitve so vložene. Čez dober mesec bo likvidirana slovenska sramba, — da smo v svobodni domovini imeli vsled samopašnosti današnjih vladodržcev v prestolici Slovenije in slovenstva — komisarja. Naša stranka se je odločila za skupno listo na podlagi resolucije zagrebškega kongresa jugoslovanskih intelektualcev, za listo »Jugoslovanske zajednice«.

Neobhodno potrebno je, da spregovorim o teh volitvah resno in trezno besedo ter pojasnim tovarišem, ki si mogoče še niso na jasnem, kaj je dovedlo zbor zaupnikov k temu odloku. Po prevratu je deželna vlada uvedla za naša mesta oz. za občinske volitve povsem čist proporc, to se pravi, da dobi vsaka stranka zanjo oddanim glasovom sorazmerno število mandatov. Pri volitvah v naših mestih je naša stranka nastopila samostojno in povsod izšla iz boja s častnim številom glasov. Naša vodilna meščanska stranka »Jugosl. dem. stranka« je bila v vseh mestih potisnjena nazaj. Toda ker je bila v vladi in je hotela imeti za vsako ceno vsa slovenska mesta v svojih rokah, je uporabljala tako v volilnem boju, kakor tudi pri vseh drugih nastopih vsa mogoča sredstva, da doseže svoj namen.

Mi, narodni socialisti, smo imeli v jug. dem. stranki od vsega početka svojega najhujšega in v sredstvih uprav rafinirano neizbirčnega sovražnika. Mladinska skupina demokratske stranke se ni ustrašila nobenih sredstev, samo da nas, narodne socialiste, ugonobi. Bill smo nenehno boj, ki pa je bil za nas na celi črti uspešen. Pri županskih volitvah je dosegla demokratska stranka edino v Celju uspeh, kjer je kandidirala takozvanega »Slogaša« za župana. Toda preidimo vse druge rekriminacije in ugotovimo samo eno dejstvo: poraz mladinev pri zadnjih občinskih volitvah v naših mestih.

Ta poraz demokratskim mladinskim voditeljem ni dal miru. V svoji strankarski zagrizenosti so izpremenili pred enim letom volilni zakon v smislu ustave potom zakonodajnega odbora. V spomin mi prihaja ona plenarna seja zakonodajnega odbora, ko je specialista za Slovenijo, sedanjí minister g. dr. Žerjav, branil novi paragraf volilnega reda za one občine Slovenije, ki imajo čez 10 tisoč prebivalcev, in pa za naša štiri mesta: Ljubljano, Maribor, Celje in Ptuj. Stojično je povdarjal, da je iz narodnih ozirov neobhodno potrebno zlasti za štajerska mesta, da dobi ona lista, ki doseže relativno večino glasov, polovico za enega zmanjšane števila mandatov, vrh tega pa še odgovarjajoče proporceno število ostalih mandatov. Večina je to takrat sprejela. Seveda je glasoval za predlog zastopnik Samostojne kmetijske stranke pa tudi neki član socialnodemokratskega kluba je napram meni hvalil to specialiteto slovenskega specialista! — Dr. Žerjav je hotel s tem zasigurati za nekaj desetletij svoji stranki naša slovenska mesta.

V občinskih zastopih naših mest smo imeli narodni socialiste, najtežje stališče. Opozarjam samo na dejstvo, da so nas v Mariboru zastopniki SLS direktno izzigali v sporazumu s socialnim demokrati. Ravnotako poskušajo slepomišiti pri vsaki priliki v Celju. V Ljubljani smo imeli sicer čast delati v obč. zastopu, toda dovolj je zadev, ki so padle v vodo, ker je župan g. dr. Perič nastopal po volji klerikalcev. Mirno pa lahko izjavimo pred vsakomur, da je naša stranka strogo držala povsod dano obljubo in so njeni mandatariji v vseh naših mestih resno in smotreno delali za obči blagor. Ravnotako so socialde-

mokrati, osobito v Mariboru popolnoma nezanesljivi.

Te težkoče pa so množili z vso vhemenco demokratski mladini, ovirali in onemogočali z vladno močjo smotreno delo. Ko so prišli nekako do pravega »momenta«, je preko noči sledil razpust ljubljanskega občinskega sveta. Po njihovem mišljenju je bilo jabolko zrelo — torej razpust in volitve!

Medtem pa se je naša notranja situacija pričela razvijati kaj opasno za demokratsko-radikalni režim. Proti koruptnim, nemoralnim metodam sedanje vlade se je pojavljala vedno hujši odpor. Prišlo je do sestanka intelektualcev v lidžah in v septembru do kongresa jugoslovanskih intelektualcev v Zagrebu. Pravi moment za občinske volitve je bil zamujen in vlada je morala razpisati ljubljanske volitve, čeprav so bili mladini precej slabe volje.

Pred dobrim mesecem so se pričeli neobvezni razgovori glede volitve v Ljubljani. Strankino načelstvo je nastopalo v smislu zagrebške resolucije in sklepa zaupnikov in je bilo vedno pripravljeno podpreti vsak pokret, ki stremi za sporazumom med Hrvati in Srbi ter odpravo sedaj udomačene politične nemorale in korupcije. Odkrito smo izjavili, da smo za pošten blok socialistov. Z ozirom na razmere so bila pogajanja težavna. Stranka komunistov je ostala na starem stališču, njeni zastopniki so vedno govorili samo o sovjetih, na direktna vprašanja so pa potem le izjavili, da niso preveč zainteresirani na ljubljanskih volitvah. Socialni demokrati so razcepljeni na uprav nemogoče fronte. Pri tem, ko je bivši župan g. dr. Perič kazal dobro voljo, se je takozvani Bernotovi skupini brez vsakega stvarnega presojanja bledlo o nekih poskusnih predvolitvah. Klerikalci so igrali dvojno vlogo in nazadnje izjavili, da nastopijo samo kot takozvani krščanski socialci. Tudi mladini so pričeli pošiljati svoje agente z obljubami, ki so za njihovo poslovno moralo uprav značilni. Medtem je zapihala burja v demokratski stranki. Zagrebški kongres je pričel vplivati, ločitev duhov je postajala vedno ostrejša. Politično poštenje in morala glede javnih političnih vprašanj sta zmagonosno razbila navidezno enotnost v demokratski stranki. Politično neopredeljeni duševni delavci so polagoma uvideli, da je neobhodno potrebno opustiti dosedanje rezerviranost in apatijo. Čist socialističen blok je bil torej nemogoč vsled nezanesljivosti komunistov, ki so snedli dano besedo na Viču, v Mostah, v Zagorju in tudi drugje. S klerikalci se podat na skupno listo — znači poteptati strankin program brez ozira na slabe izkušnje v občinskih zastopih po naših mestih. Razun tega mi narodni socialisti nikdar ne smemo pozabiti onega, za naše delavstvo najstrašnejšega dneva po prevratu, ko je na Zaloški cesti tekla kri radi brezglavosti komunističnih voditeljev - avanturistov in popolne nesposobnosti in strankarskega špekulantstva vladajočih krščanskih socialistov, ki so na Bleiweisovi cesti že nekaj dni čakali na to, da se bomo mi, narodni socialisti, z orožjem vrgli nad komuniste. Izgovor, da klerikalci kot taki ne nastopijo, je jalov. Poznamo metode in praktike raznih kmečkih in delavskih zvez, ki so samo sredstvo za širjenje klerikalizma. Ako bi bili takozvani krščanski socialci izstopili iz takozvane vseslovanske ljudske stranke in odkrito stopili v boj — znabiti bi bilo potem mogoče govoriti o skupnem nastopu. O kakem skupnem nastopu z demokratsko stranko pa ni niti govora in ga tudi nikdar biti ne sme!

Preostajalo je torej samo dvoje. Ali iti samostojno v volilni boj ali pa iskati blok naprednih sil na podlagi resolucije zagrebškega kongresa. Volilni red, re-

akcionaren, prirojen po računih režimskih mladinev nam onemogoča doseči pri samostojnem nastopu oni vpliv na ljubljansko mestno gospodarstvo, ki nam pritiče po vsej pravici z ozirom na naše število. Nasprotno smo si zopet popolnoma na jasnem, kaj hočemo doseči mladini v Ljubljani; ono korupcijo, poslovno moralo, ki so jo uvedli preko parlamenta v naše javno življenje, hočemo z vso silo uveljaviti tudi v ljubljanskem mestnem gospodarstvu. To ne bi pomenilo samo propasti vsakega svobodnega življenja temveč bi ogrozilo resno našo kulturo, predvsem pa socialno pravičnost in enakost vseh državljanov pred zakonom.

Stranka je vse to mirno in resno presodila in prišla do zaključka, da je rešitev dana na podlagi sodelovanja vseh poštenih, naprednih ljubljanskih volilcev, združenih v »Jugoslovanski zajednici«. Priznam, da je bila odločitev težka, toda mirne vesti izjavljam: Dokler ne vpeljemo v naše javno politično življenje poštenosti in morale, je vsak socialen, kulturni, gospodarski napredek delovnega ljudstva že v osnovi ogrožen. Povrniti se mora v naše javno življenje stara slovenska poštenost in nesebičnost — potem bomo rešili tudi vsa naša socialna, kulturna in gospodarska vprašanja v znaku enakopravnosti in pravice.

Iz tega vidika stopa narodno - socialistična stranka v koalicio z grupo dr. Ravniharja in neopredeljenimi duševnimi delavci. Od svojega programa s tem ne odstopi. Ravno nasprotno. Prepričana je, da bo v tej koalicio smotreno in resno uveljavljala svoj program. Iz tega razloga mora vsak naš tovariš mirno in resno stati za svojo stranko v boju za pravice delovnega ljudstva. Je to samo smotren korak naprej v boju za jugoslovanski proletarijat in uverjen sem, da stoje vsi naši tovariši, ljubljanski volilci, kot en mož za svojimi zaupniki.

Na delo in z delom do zmage! Tretji december bodi dan zmage slovenske poštenosti, samozvesti narodnega jugoslovanskega proletarijata in porok lepše bodočnosti jugoslov. naroda!

K. Žnuderl — Maribor.

Moje pojasnilo.

Z ozirom na pomanjkljivo pojmovanje našega delavstva o političnih smernicah, sem se odločil podati tozadevno pojasnilo. Tovariši naj blagovolijo pazljivo slediti vsaki točki in si povedano tudi zapomniti, da ne izgube smeri socializma.

Človeška družba.

V človeški družbi razločujemo dve veliki skupini: skupino posedujočih in skupino neposedujočih (proletarcev). Sicer imenujemo skupino posedujočih »delodajalce« in zaposvednike, ostale pa delojemalce ali podrejenice.

Posedujoči se dele zopet v razne kategorije, izmed katerih hočem zaznamovati zlasti dve, in sicer: 1. kapitalistično kategorijo, ki sama ne proizvaja dobrin, ki so potrebne za obstoj človeštva ter živi na račun svojih podložnih delavcev v blesku in vsemogoči razkošnosti, se vozi v udobnih vozovih, avtomobilih, obiskuje razne zabavne prireditve ter si vrhutega nalaga milijonske fond... ne oziraje se na to, če njihovi delavci stradajo — trdega kruha.

Da svoje družabno stališče tim zanesljiveje utrdi, se pečajo tudi s politiko, se vrivajo nižjim stanovom za vsemogoče voditelje ter dobivajo s tem neverjetne privilegije na škodo cele človeške družbe.

V 2. kategoriji posedujoče skupine so kapitalisti, ki se poleg svoje razkošja tu pa tam pečajo tudi z

delom, ter večji posestniki (kmetje) na deželi, ki nimajo ravno prilike do večjega razkošja in zapravljanja denarja, ki pa imajo deloma tudi najete delavce, da jim pomagajo ustvarjati kapital na svojo lastno škodo. Otroci teh posedujočih se goje v strogi disciplini kapitalističnega stremjenja in se poročajo običajno le z njim enako situiranimi, če ne škilijo celo navzgor, v vrste privilegiranih — in le redko se dogodi slučaj, da dovolijo taki stariši svojemu sinu ali hčeri, da si izbere nevesto oziroma ženina iz skupine neposedujočih (proletarcev). Če pa se to izjemoma dogodi, se taki stariši pozneje navadno skesajo, ter take otroke odpravijo s skrajno malenkostno dedščino tako, da se s tem le pomnoži razred neposedujočih, ne pa da bi se kolikor toliko zenačeval v posesti s posedujočimi, da bi se sčasoma premoženje pravičnejše razdelilo med ljudstvom. Nadalje konstatiramo, da stremijo ljudje te II. kategorije najbolj za tem, da spravijo svoje otroke v višje šole, ter jih (v kolikor bi dedščina ne dosegla) tako spravijo do »boljšega kruha«. Žalibog je le zelo malo odstotkov otrok tako vzgojenih, da bi bili čeli človeški družbi v korist in pomoč. Večina se jih poda v službo velekapitalistične buržuazije v prepičanju, da je denar sveta vladar in da pri polni skledi niti strežaj ne strada. Le malo je idealnih visokošolskih absolventov, ki jim je na srcu pravo socialno naziranje in skrb za nižje stanove, zlasti pa za tisočletja tlačeni razred neposedujočih, ki jih je Eva (kakor pravi pravljica) pred Bogom zatajila oziroma skrila, in jih tako ni obdaril z zemskim bogastvom, vsled česar so ostali proletarci.

(Dalje prihodnjič.)

Kandidatska lista „Jugoslovanske zajednice“.

Narodno socialistična stranka in dr. Ravniharjeva skupina sta vložili pod imenom »Jugoslovanske zajednice« za ljubljanske občinske volitve sledečo kandidatsko listo:

Kandidati: 1. Dr. Ravnihar Vladimir, odvetnik. 2. Tavčar Ivan, uradnik agrarne direkcije. 3. Ferant Anton, vrtnar. 4. Podbevšek Ferdo, žel. kovač. 5. Bonač Fran, trgovec. 6. Urbančič Karel, poštni nadoficijal. 7. Dr. Kušej Rado, vseučiliški profesor. 8. Rupnik Fran, strojevodja v p. 9. Dr. Štajner Edo, sanitetni svetnik. 10. Vidmar Stane, trgovec. 11. Arhitekt Costaperaria Josip, žel. nadzornik. 12. Babnik Jakob, inštalater. 13. Müller-Petrič Ivan, inženir. 14. Dr. Peterlin Viktor, profesor. 15. Skulj Fran, učitelj. 16. Velepich Rudolf, pom. banč. uradnik. 17. Prestl Mihael, profesor. 18. Ambrožič Josip, učitelj. 19. Jelačin Ivan ml., trgovec. 20. Malgaj Tone, pleskar. 21. Šušnik Rihard, lekarnar. 22. Pelan Vlado, knjigovodja. 23. Dr. Josip Hacin, odvetnik. 24. Repovž Miroslav, mest. učitelj. 25. Rasto Pustoslavšek, glavni urednik. 26. Šircelj Anton, žel. revident. 27. Pogačnik Fran, trgovec. 28. Fon Josip, trgovec. 29. Golli Robert, trg. poslovođa. 30. Goli Jakob, posestnik. 31. Dr. Vodušek Konrad, odvetnik. 32. Pip Uroš, knjigovodja elektr. žel. 33. Zidarčič Josi, fin. rač. revident. 34. Gorenc Franc, predsednik stavbinskih delavcev. 35. Meden Viktor, trgovec. 36. Šalehar Fran, višji poštni oficijal. 37. Martinc Anton, bančni blagajnik. 38. Est Joško, natak. 39. Speletič Štefan, sobni slikar. 40. Tomec Albin, polir. 41. Jeras Ivan, slikarski mojster. 42. Sadar Vendelin, učitelj. 43. Simončič Vladimir, knjigovodja. 44. Kovač Josip, žel. strugar. 45. Šega Ignacij, žel. ravnatelj. 46. Jesih Josip, postajni odpravnik. 47. Gajbrič Mihael, dvorni svetnik.

Namestniki: 1. Zorko Karel, uradni sluga. 2. Walland Robert, trgovski ravnatelj. 3. Ivčević Matej, brivski pomočnik. 4. Pinter Janko, trgovec. 5. Zupan Joško, bančni uradnik. 6. Pavle Avgust, tapetnik. 7. Podpac Rudolf, postajni odpravnik. 8. Škafar Fran, mizar in posestnik. 9. Zajec Viktor, stavec. 10. Kačič Metod, gostilničar. 11. Vojska Drago, tovarnar. 12. Kajzelj Bogumil, prokurist. 13. Gale Franc, učitelj. 14. Glavič Jernej, trgovec. 15. Rifelj Franc, poštni rač. oficijal. 16. Hrovat Jakob, trgovec. 17. Jermolj Josip, progovni mojster. 18. Križaj Evgen, poštni rač. svetnik. 19. Buh Mihael, delovodja. 20. Dr. Pavlin Ciril, zasebni uradnik. 21. Fon Josip, žel. kretnik. 22. Tavčar Fran, inženier. 23. Stopar Davorin, bančni uradnik. 24. Brajer Ciril, trg. sotrudnik. 25. Vran Anton, železničar. 26. Dr. Zupanc Fran, odvetnik. 27. Brandtner Anton, narodni poslanec. 28. Vizjak Ivan, stavec. 29. Zdravec Jakob, premikač. 30. Dolar Janko, blagajnik. 31. Žorž Leon, kovinski strugar. 32. Šuštarč Jos, bančni uradnik. 33. Verbič Ivan, državni uradnik. 34. Sajovic Karel, višji nadzornik. 35. Kranjc Janez, fin. rač. revident. 36. Hribar Fran, tiskar v p. 37. Porenta Peter, delavec. 38. Mencinger Leo, inž. 39. Vrabec Ferdo, sluga. 40. Dr. Kokalj Alojzij, žel. voz. mojster. 44. Dr. Jenko Ivan, primarij. 45. Petek Milan, žel. nadrevident. 46. Rohman Viktor, trgovec. In posestnik. 47. Fratina Ludovik, žel. kanclist. 48. Dr. Bole Ivan, ravnatelj banke »Slavije«. 49. Deržič Ivan, nar. poslanec.

Politične vesti.

Politični položaj. Pašič je dal sicer častno besedo, zraven pa še podpisal protokol, da bo odstopil, sedaj pa si je zopet premislil in izjavil, da še ostane. Je namreč po njegovem mnenju še nadalje neobhodno potreben. Tega mnenja so tudi demokrati, radikali, vsi bankirji, izvozniki in verizniki. Razen tega pa prihaja sedaj ameriško posojilo in Francija ponuja naravnost sijajne kupčije. In da bi Pašič ravno sedaj odstopil? Ne, prijatelji!

Tudi sad demokratske politike. »Jutro« piše, da je na nemškem Štajerju vse polno krepkih slovenskih fantov, ki so se tja preselili šele po prevratu ali z drugimi besedami: ti fantje so enostavno dezertirali pred vojaško službo. Po »Jutrovem« mnenju je temu kriva hujskarija gotovih časopisov, da fantje nočejo k vojakom, po »Jutru«, »da nočejo pod Srbe«. Po našem mnenju ni iskati krivde za te žalostne dogodke v pisarenju gotovih listov. Krivda leži povsem nekje drugje, namreč v koruptni državni upravi; krivda leži v tem, da se dogajajo v naši vojaški upravi stvari, ki vpijejo naravnost do neba. Fantje zvedo iz listov prav malo iz enostavnega razloga, ker se veliki škandali kratkomalo zamolče, pač pa zvedo fantje vse po ustnih sporočilih tistih nesrečnežev, ki prihajajo bolni in pogostoma za življenje uničeni iz vojaške službe. Militarizem ni nikjer pri-

ljubljen in v vsaki državi, v vsakem narodu so se našli in se bodo našli dezertirji. Toda ako znašajo dezertacije tako ogromno število, potem je to abnormalen pojav, ki mora imeti svoj vzrok le v abnormalnosti razmer. In razmere v naši armadi so abnormalne, to nam je najbolj jasno dokazal slučaj generala Žečeviča, ko je na stotine mladih fantov poginilo po krivdi vojaške uprave. Mi bi priporočali »Jutrovim« urednikom, da se puste enkrat čez zimo kot navadni redovi nastaniti kam v Makedonijo. Stavimo groš, da bodo drugi dan že v zadnjih zdihljajih. Demokratska stranka je že 4 leta na vladi in v tem času bi bila že mogla toliko uplivati, da bi se balkanske razmere v naši armadi izpremenile. Toda ničesar ni napravila. Njeni listi so pisali patrijotične članke in hvalili vse. Kdor je povedal resnico, je bil protidržen. Uspeh takega demokratskega patrijotizma se kaže danes na mnogoštevilnih dezertirjih. Če bi se bil napravil red, bi danes te sramote ne bilo. Tudi to je sad demokratske politike.

Demokrati za državne nameščence. V dokaz, da državni nameščenci od demokratov za ljubljanske občinske volitve vendar nekaj dobe, je začelo priobčevati »Jutro« uradniško pragmatiko. Po 4 letih demokratske vlade kaže sedaj »Jutro« edini uspeh v uradniški pragmatiki, ki jo priobčuje na mestu kjer se je sicer tiskal roman, pa to tudi le samo radi ljubljanskih volitev. Pri demokratih je drž. nameščenec samo za v roman. Toda hvala bogu, demokratskih romanov bo kmalu konec.

Vrhunec hinavstva.

Klerikalna politika v Mariboru.

Da bi dobili pri ljubljanskih občinskih volitvah glasove delovnega ljudstva so razglasili klerikalci naravnost komunističen komunalni program. Ta program je prinesel »Slovenec« v četrtek, dne 24. oktobra 1922. En dan pozneje, v petek 25. oktobra 1922 pa napada isti »Slovenec« mariborski občinski svet, ker je sprejel nekaj točk istega programa, ki ga je klerikalna stranka razglasila za Ljubljano. V sledečem hočemo navesti dobesedno pisavo »Slovenca«, z dne 24. in 25. oktobra. Naši čitatelji bodo videli, kaka je pravzaprav klerikalna politika in koliko je tem ljudem na ljudskem blagu.

»Slovenec« z dne 24. oktobra piše o programu klerikalne stranke:

»Državno nadzorstvo nad občino se ima omejiti na pravico ugovora zoper protizakonite čine njenih organov, pri čemur pa ima redno sodišče odločati o vprašanju protizakonitosti.«

»Slovenec« z dne 25. oktobra ponatiska mariborsko posestništvo »Stražo«, ki napada mariborski socialistični občinski svet, ker je sklenil neke davke, ki so tudi v ljubljanskem programu klerikalne stranke.

»List najodločneje protestira proti takemu roparskemu izžemanju prebivalstva in poziva vlado, naj že sklenjenih davkov ne potrdi.«

V Ljubljani, kjer mislijo dobiti pri volitvah glasove, pravijo, da vlada ne

sme imeti nadzorstva nad občino. Za Maribor pa kličejo ravno tisto vlado, ki jo v Ljubljani odločno odklanjajo, na pomoč.

»Slovenec« z dne 24. okt. v programu klerikalne stranke:

»za kritje svojih stroškov se naj občina poslužuje naslednjih finančnih virov:...

b) progresivni davki na imetje...

c) davek na luksuz, alkohol, tujski promet.«

»Slovenec« z dne 25. oktobra, ker je sklenil mariborski občinski svet dva davka iz ljubljanskega klerikalnega programa:

»Oba v zadnji seji sklenjena davka, davek na parcele, ki še niso zazidane, in zvišani davek na vino — imenuje »Straža« roparski davčni sistem, ki ga prebivalstvo ne more priznati.«

(Oba davčna predloga sta bila v občinskem svetu sprejeta brez glasov občinskih svetnikov SLS!)

Tako, za Ljubljano imajo te davke v programu, za Maribor, kjer so te davke vpeljali socialisti, jih imenujejo isti klerikalci roparski davčni sistem. Mislimo, da nam k temu ni treba ničesar pripomniti, ker vsaka pripomba bi le pokvarila sliko, ki so si jo podali klerikalci sami. Obe laži in hinavščini pa so zakrivila seveda v imenu katoliške morale in svete vere. Naši čitatelji iz tega lahko sklepajo, koliko je vreden klerikalni program za ljubljanske občinske volitve.

»Kšefti Pašičeve žene.« »Narodna Sloga« piše: »Pri posestnici hiše v Beogradu, v kateri je bil do pred tremi meseci nastanjen kraljevi dvor, se je javila neka beograjska družba s ponudbo, da bi rada prevzela hišo in v njej namestila luksurijsni bar. Kot najemnino je ponujala pol milijona dinarjev letno. Gospa Krsmanovičeva je to ponudbo odbila. Sedaj pa se je javila pri posestnici žena ministrskega predsednika Pašiča in ji prigovarjala, da naj hišo vendarle da v najem. Ponujala ji je sijajno najemnino. Kdo je vendar v tej družbi, ki želi prirediti v bivšem dvoru prostor za dvomljive ponočne veselice? Težko je to uganiti. — Ja, ja. Pašičeva rod-bina razume! Mož, sin sedaj še — žena, vsi služijo naši ubogi državi!

Iz Hrvatske. Nova nasilja. Hrvatski listi poročajo, da se pripravljajo demokrati v Hrvatski in Slavoniji na režim »močne roke« do skrajne do slednosti. Pokrajinski namestnik v Zagrebu, Demetrovič, je te dni predložil v Beogradu načrt »za uničenje separatistov v Hrvatski«. Ta načrt so odobrili Pašičevi in Pribečevići pristaši v radikalni in demokratski stranki. Najprej pridejo na vrsto državni uradniki. 700 jih bodo premestili. Vsi uradniki so razdeljeni v dve vrsti, »državotvorni elementi«, to so pristaši demokratske stranke, in »protidržavni elementi«, to so pristaši drugih strank. S pomočjo strankarskih in špijonskih organizacij mislijo demokrati uničiti vse politične protivnike. (S tem delom so začeli tudi v Sloveniji. Je dobro, da bomo odslej vedeli, kako nalogo imajo uradniške demokratske organizacije. To so špijoni proti svojim tovarišem.) Vzporedno z nasiljem proti uradništvu, mislijo za-

nesti teror tudi v gospodarsko življenje. Trgovske in druge koncesije, bi se dajale samo demokratom. Pristašem drugih strank bi se delale vse mogoče ovire. Ko bi bilo ljudstvo tako ustra-hovano, bi dobila policija in vojaštvo polno moč in tedaj bi se razpisale volitve. Pri volitvah bi demokrati mobilizirali fašiste, ki bi imeli nalogo strankarskih agitatorjev in provokatorjev. Tako upajo dobiti demokrati na Hrvatskem in v Slavoniji pri volitvah večino. Ta načrt je po navodilih Pribečevića izdelalo tajništvo demokratske stranke v Zagrebu.

S svojimi namerami so demokrati pokazali, da so naravnost v obupnem položaju. Njih propad v Hrvatski, Bosni in Dalmaciji je popoln. Preostaja jim še sila, s pomočjo katere se mislijo rešiti. Oni računajo, kakor boljševiki, da je sila vsemogočna. **Uradništvo so že gospodarsko nalašč uničili, da sedaj delajo z njim, kakor jim prija.** To je metoda vseh korupcionistov, najprej napraviti uslužbenca popolnoma odvisne, potem jih pa izrabljati v namene vladajočih. Čisto gotovo je, da se »demokratski« nameni na Hrvatskem ne bodo uresničili. Na Hrvatskem, v Slavoniji in Dalmaciji imajo vsakega demokrata za špijona, denuncijanta in uničevalca svobode.

Samo trije bodo izvoljeni od »Zajednice«, pravi »Jutro«. In radi teh treh se jezi »Jutro« že cel mesec, in se bo jezilo še en mesec. Vsaki dan piše samo o »Zajednici« in vsa »Jutra« dveh mesecev so in bodo posvečena samo trem »Zajedničarjem«. Malo preveč paznje za tri ljudi, pravijo »jutrovski« volilci. Kako se bo jezilo »Jutro« šele po — volitvah!

Zmaga demokratov in klerikalcev bi bila čisto gotova, o tem ni dvoma! Toda zadnji trenutek, tik predno so se zaprla vrata, so vložili NSS in Ravni-harjeva skupina svojo kandidatno listo. Taka smola!

Proslava obletnice neodvisnosti Čehoslovaške so se udeležili tudi jugoslovanski poslanci. Ko je sprejel predsednik dr. Masaryk jugoslovanske poslan-ce, v katerih imenu sta mu izrekla čestitke predsednik skupščine dr. Lukinič in finančni minister Kumanudi, je naglašal v svojem odgovoru: »Vi in mi imamo nalogo z vzgledno upravo uvesti v državi red. Obe državi imata veliko odgovornost in to radi predhodkov o državni nezmožnosti Slovanov. Z delom moramo dokazati, da smo Slovani sposobni ustvarjati in voditi države.« Bog ve, so li naši demokrati in radikali razumeli, kak nos jim je dal predsednik Čehoslovaške republike Masaryk? Najbolj informirani in najbolj državotvorni list »Jutro« tega Masarykovega izreka ni priobčil. Najbrže je nani pozabil. Če bi bil Masaryk rekel, da obstoji državotvornost v tem, da se hvali Žerjava in demokrate, bi »Jutro« ne pozabilo priobčiti njegovih besed. Vrhutega bi bil dobil Masaryk še darilo obstoječe iz prvovrstnih »Jutrovih« romanov.

Lloyd George.

Svetovno znani angleški politik, ministrski predsednik Lloyd George, je pred kratkim demisijsiral. Zanimivo je vsekakor, kako se je ta politik, v čegar rokah se je tekom zadnjih let predla takorekoč skoro svetovna politika, povzpela do take veljave in upliva. Občudovanja vredni je njegov polet v politični karijeri, ki je v zgodovini svetovnih politikov skoro brez primere. Njegov polet v politični areni se ne opira na bogastvo staršev, ki je poleg vsestranske izobrazbe, prikupljive vnvanjosti in znanstvenega delovanja takorekoč baza, na kateri temelji ponavadi politična karijera svetovno znanih politikov; on ima namreč svojo politično karijero pripisovati lastni delazmožnosti, lastni inteligenci, izobrazbi, predvsem pa svoji lastni taktiki. Lloyd George je bil namreč ubožnega stanu, bil je sin revnega vaškega učitelja iz Wallisa. Kot mlad advokat ni bil v stanu izvrševati svoje prakse v Londonu, ker so mu primanjkovali 3 funti šterlingov, da bi si kupil črno obleko, brez katere ni mogel nastopiti v sodni dvorani kot zagovornik. Njegova vzgoja je bila brez vsakega sistema, vsake metode; svoje

znanje si je pridobil v zakotni vaški šoli, po očetovi smrti ga je poučeval njegov stric, po poklicu čevljar, in šele kasneje si je svoje znanje izpopolnil, ko se je praktično udeleževal v neki provincijalni odvetniški pisarni. Do političnega vpliva mu niso pripomogle družabne zveze, imel ni nikake protekcije, izhajal ni iz visoko stoječe in premožne rodbine, ki bi mu zbog svojega ugleda in vpliva mogla izravnati pota pri vstopu v politično areno. Ker tudi ni bil nosilec v Angliji splošno znanega imena, se more o Lloyd Georgu — če sploh o kom — trditi, da se je povzpela z lastno močjo in lastno, njemu prisojeno energijo.

Kot že omenjeno je bil njegov oče navaden ljudskošolski učitelj. Ko mu je oče umrl, je skrbel za njegovo mater in nepreskrbljene otroke njegov stric Richard George. Vzel jih je k sebi v neko malo gorsko vasico, ki leži na obrežju Carnarvom v bližini Suorodona, najvišje angleške gore. In iz tega s snegom pokritega vrha, po vališkem dialektu Ercigian Eryri (orlova peč) imenovanega, je povzel Lloyd George svoj visoki polet.

Revščino je dovolj občutil na lastnem telesu; sveže meso je v svojih de-

tinskih letih le malokdaj okusil, in še celo hrana iz jajc je bila posebnost, ki se je prikazala na mizi le ob nedeljah. Njegov stric Richard, ki je živel puritansko življenje kot vsi njegovi predniki, je pripadal najstrožji in nepopustljivi sekti nonkonformistov, zvanii Campbellbaptisti. Ta sekta se namreč strogo ravna po apostolskih naukih, si ne vzdržuje nikakih plačanih svečnikov, marveč morajo njeni voditelji, učitelji in propovedniki vršiti meščanske poklice bodisi rokodelstvo ali podobno, s katerimi se preživljajo. Richard George, ki je bil po poklicu čevljar, je že nad 50 let propovedoval vsako nedeljo v mali cerkvi ob reki Dwyfawr; pa tudi ob delavnikih je radevolje stal s svojimi nasveti občini ob strani, ki ga je v vseh posvetnih in verskih vprašanjih vprašala za mišljenje. Tem razpravam je vedno prisostvoval mladi George; na ta način je zaznal za težnje in skrb kmetovalcev ter onim, ki niso bili zmožni čitanja, glasno prebiral liverpoolske časopise.

Razumni, po znanju stremeči in častihlepní deček bi se seveda imel posvetiti duhovniškemu stanu. Ker pa njegova cerkvena občina svojih propovednikov ni plačevala, se je moral ho-

češ, nočeš ogledati za kakim drugim poklicem. S 16. leti je stopil kot pisarniški pomočnik v neko pisarno v obrežnem pristaniškem mestu Portmadoc. Čez 5 let je prebil vse izkušnje in je postal solicitor. S svojo smelostjo, neutrudljivostjo in energijo, s katero se je poglobil v svoje delo, in s katerimi lastnostmi je v sodni dvorani nastopal, tako napram sodnemu dvoru kot svojim nasprotnikom, si je v kratkem času priboril ugled in spoštovanje. V tem času so pričeli v Walesu takozvani boji proti »titi«. Tita je bila namreč desetina, katero je moral vsak Anglež oddati duhovščini. Toda Waližani so se uprli dajati te desetine državnim cerkvi, in so ustanovili nekako bojno ligo. Tajnikom te lige so si izbrali Lloyd George. Kot tak je prepotoval ves Wales in povsod nastopal proti tej desetini z neverjetno zgovornostjo, smelostjo in pogumom. Istočasno je mladi mož, vzgojen v strogo puritanskem duhu, deloval na reformi za zmerno prenosno strogih puritanskih predpisov, s katero se je v prostih večernih urah po končanem delu bavil z vso njemu pri-rojeno vročernostjo.

(Dalle prihodnjč.)

Svetovni pregled.

ČEHOSLOVAŠKA.

Program nove vlade. Pretekli teden je bil sklican češkoslovaški parlament k jesenskemu zborovanju. Pri tej priliki so podali trije glavni ministri, ministrski predsednik Švehla, minister zunanjih zadev dr. Beneš in finančni minister dr. Rašin vladni program. Agrarna reforma se bliža svojem koncu in bo kmalu popolnoma izpeljana. Prebivalstvu se je šlo v vsakem oziru na roko in se je skušalo izpolniti vsako željo. Čehoslovaška zemlja bo razdeljena pravično med prebivalstvo, ki jo obdeluje samo. V socialni politiki se vpelje starostno in invalidno zavarovanje delavcev in malih samostojnih podjetnikov v obrti in poljedelstvu. Zavarovanje bo uzakonjeno še v tem zasedanju. Mislilo se je pri tem starostnem zavarovanju tudi na ono prebivalstvo, ki je danes že prestaro, da bi prišlo pri zavarovanju v poštev. Tudi temu prebivalstvu bo starost zasigurana. Na stara leta na Čehoslovaškem nihče ne bo stradal, vsak bo preskrbljen. Finančni minister dr. Rašin je govoril o državnem gospodarstvu in rekel, da se bo Čehoslovaška strogo držala temeljnega gospodarskega zakona, ki pravi, da nihče, kdor hoče dobro gospodariti, ne sme več izdati, kakor sprejme. Mi dobro vemo, je rekel dr. Rašin, kake silne težkoče nas čakajo. Mi ne bomo eksperimentirali. Mi ne bomo delali po želji onih, ki hočejo imeti osebne dobičke, še manj pa bomo poslušali kričanje onih, katerim red v naši republiki ne ugaja. Dr. Beneš je govoril o zunanji politiki in predvsem poudarjal sporazum z Italijo, ki temelji na taki podlagi da je povsem upravičeno upati, da pride v Srednji Evropi do trajnega miru. (Poročila, ki prihajajo iz Italije pa niso taka, da bi bili od Beneša izraženi upi upravičeni. Op. uredn.)

ITALIJA.

Fašisti prevzeli vlado.

Kar je bilo pričakovati, se je zgodilo. Fašisti so prevzeli vlado. Radi slabih gospodarskih razmer v Italiji so se začele po vojni komunistične vrste silno širiti. Položaj je postal za vladajoče kroge nevaren. Pričakovati je bilo, da izbruhne komunistična revolucija in slično kot v Rusiji uniči celo Italijo. Vlada je bila več ali manj brez moči. Tedaj je bil ustanovljen v Italiji z vladno pomočjo in pod pokroviteljstvom vojaške oblasti — fašizem, da reši Italijo pred komunisti. Oni ki so bili tedaj na vladi, so gotovo mislili, da jim bodo fašisti uslužno orodje, ki bo ščitilo vladajoče kroge. Čisto gotovo niso nikdar mislili, da so si izkopali svoj grob ter da jih bodo fašisti vrgli in sami vzeli v roke vso moč.

Benito Mussolini, ustanovitelj in vrhovni poglavar fašistov je bil eden glavnih voditeljev italijanske socialdemokracije in nekaj časa celo ravnatelj največjega laškega socialnodemokratskega lista »Avanti-ja«. Mož je imel nedvomno obilo organizatorične zmožnosti sicer ne bi zavzel eno prvih mest v soc. demokraciji. Vso svojo organizatorično zmožnost je pokazal v organizaciji fašizma. Da je bila njegova organizacija dobra, je pač najboljši dokaz to, da je dobil po preteku komaj dveh let celo Italijo v roke. Sedaj bodo morali fašisti dokazati, da so zmožni organizirati in vladati tudi veliko državo. Čisto gotovo je, da se bo fašistovska napadalna sila zmanjšala, kajti sedaj imajo v rokah sicer vlado in z vlado vso moč, toda prevzeli so tudi vso odgovornost. In odgovornost precej strezni ne samo posameznega človeka, ampak vsako prej še tako revolucionarno stranko. Mussolini je postal italijanski ministrski predsednik, glavna ministrstva so prevzeli tudi fašisti. Prav zanimivo je, da so se laški klerikalci hitro zvezali s fašisti in so stopili v vlado. Kjer je moč, tam so klerikalci brž zraven.

V Italiji se je torej izvršila revolucija, do sedaj čisto mirno in nekrvavo. Posledice se bodo pokazale kmalu. Za nas bo seveda najbolj zanimivo to, kako stališče bodo zavzeli fašisti napram Jugoslaviji.

Ujedinjenje Ukrajine — Rusije.

Velika ukrajinska republika, katere prebivalstvo tvorijo Malorusi in Rusini,

je bila pred preobratom ruska provinca. Rusini so zahtevali za svojo deželo samostojnost ali pa vsaj avtonomijo v okviru bivše ruske države. Tega Rusini pod carjem niso doživeli. Za časa ruske revolucije pa so se osamosvojili, odtrgali se od Rusije in ustanovili lastno republiko Ukrajino. Kajpada je bila tudi ta republika sovjetska. Sedaj pa sta se Ukrajina in Rusija zopet popolnoma združili. Zunanje zastopstvo Rusije in Ukrajine se združi. Enotno postane tudi vojaštvo in njegovo poveljstvo. Tudi finančna politika Ukrajine bo podvržena finančnemu komisariju v Moskvi. Ukrajina obdrži le avtonomijo notranje politike, ljudske izobrazbe, zdravstva in železnice. Rusija postaja zopet velika. In ni več daleč čas, ko se bodo združile z Rusijo tudi še ostale republike, ki so nastale na zemlji, ki je pripadalo nekdanji ruski državi.

Nacionalni internacionalisti.

V poslovnem odboru internacionalne delavske konference je predlagal Francoz Jouhaux, da se uvede zraven angleščine in francoščine tudi nemščina kot uradni jezik internacionalnega delovnega urada. Podkrepil je svoj predlog s tem, da je od 25 milijonov organiziranih delavcev 8 milijonov Nemcev in nadalje 4 do 5 milijonov takih, ki se poslužujejo pri občevaranju z delovnim uradom nemščine. Jugoslovanski zastopnik Ast (kdo ga pozna?) se je toplo zavzel za nemščino in rekel, da je nemščina važnejši jezik, kakor katerikoli slovanski. Kljub temu je Jouhauxov predlog propadel. Za- je bilo 12, proti- 14 glasov. Ne zavzemamo se za nemščino, toda ravno pri tej priliki se je jasno pokazalo, kaka je internacionalna v resnici. V takozvani internacionalni vlada hujši nacionalizem, kakor kjerkoli drugje. Ako niti tam ne dobe Nemci, ki jih je skoraj polovica vseh internacionalno organiziranih, svojih pravic, kako neki si predstavljajo naši internacionalni reveži, da se bo kedaj kdo oziral nanje. Ne bodimo hlapci tudi ne tujemu proletarijatu, postavimo se na lastne noge, potem se nas bo moralo upoštevati.

ANGLIJA.

Volitve.

Stranke v starem parlamentu. V ravnokar razpuščenem angleškem parlamentu je bilo 707 poslancev. Razmerje strank je bilo sledeče: Konservativci 314, koalicijski liberalci 117, delavska stranka 77, sin-fajnovci 72, neodvisni liberalci 36, irski unionisti iz Ulstra 22, ostanek pa je bil razdeljen med male stranke. Vlado so tvorili konservativci in koalicijski liberalci z Lloyd Georgem. Kakor hitro so odpovedali zvezo konservativci, vlada ni imela več večine in je morala odstopiti. Parlament je bil istočasno razpuščen in razpisane so bile nove volitve. Nove volitve se bodo vršile 15. novembra 1922.

Vse glavne stranke so razvile silno agitacijo. Voditelji strank so neprenehoma na potovanjih. Osobito Lloyd George je začel agitacijo čisto po ameriškem sistemu. Vozi se po državi s svojim posebnim vlakom in na postajah govori množicam.

Novi parlament bo štel 615 poslancev,

ker odpadejo irski poslanci Irska ima sedaj namreč svoj lastni parlament. Nemogoče je predvideti, kak bo izid teh volitev. V glavnem pridejo v poštev le tri stranke: konservativna, koalicijsko-liberalna in delavska. Da bi dobila ena samá teh strank nad 300 mandatov in s tem večino in tudi potem novo vlado, je jako dvomljivo. Sklepati po poročilih, ki jih prinašajo listi, mora imeti veliko izgleda na uspeh delavska stranka, Lloyd Georgea, katerega so vrgli konservativci in ki ima vso pravico, da dela proti njim, je začel namreč v zadnjem času na shodih nekam čudno govoriti. Memtem ko je začetkom agitacije silno napadal konservativce, je v zadnjem času preobrnil smer svoje agitacije ter začel opozarjati, kaka velika nesreča bi bila za Anglijo, ako bi zmaga delavska stranka.

Volilni program angleške delavske stranke.

Razglas narodnega izvrševalnega odbora delavske stranke pravi med drugim: Revizija mirovnih pogodb, ki

mora odstraniti večjo mednarodno krivico, je prvi korak k miru. Nemčiji se morajo naložiti take reparacije (vojna odškodnina), da jih bo zmogla. Delavska stranka se bori za društvo narodov, v katerem bodo zbrani vsi narodi. S tem društvom bo mogoče doseči popolno vseobčo razorožitev. Delavska stranka zahteva popolno neodvisnost Egipta ter obstoja na tem, da se ustava irske svobodne države takoj sprejme. V industriji zahteva nacionalizacijo rudokopov in železnic. Delavci morajo dobiti nad podjetji večjo kontrolo.

Tedenske novice.

Klerikalna »Straža« proti narodno-socialistični stranki. Klerikalna »Straža« v Mariboru se v zadnjem času ljuto zaganja v narodno-socialistično stranko. To seveda na ukaz klerikalnega vodstva iz Ljubljane, ker se bližajo občinske volitve, pri katerih je narodno-socialistična stranka klerikalnim kandidatom najbolj nevarna. »Straža« je glasilo klerikalne stranke SLS in sme ter mora pisati le tako, kakor zahtevajo vodilni krogi te stranke. Da se Straža zaletuje v narodno-socialistično stranko, je torej povsem razumljivo, in bi ji tega končno nikdo ne zameril, ako izvršuje kot verni služabnik le voljo svojega gospodarja. Toda pri tem se »Straža« poslužuje predrznih laži in obrekovanj proti narodno-socialistični stranki, katere moramo na tem mestu najodločnejše zavrniti. »Straža« nosi hinavski priimek »neodvisnega političnega lista za slovensko ljudstvo«. Na ta način bi rada »Straža« slepila slovensko ljudstvo in mu prikrivala prave klerikalne namene, ki jih ta list zastopa, ker dobro ve, da je klerikalna politika pri narodu osovražena; kako more biti pač ljudstvu simpatična taka politika, ki gleda v prvi vrsti na korist duhovništva in njihovih priganjačev, dočim se za koristi ljudstva resno ne briga. Duhovščina je vedno držala in drži z bogatinci, kakor je poprej držala z grofi in knezi, ki so ljudstvo neusmiljeno odirali. Tako je bilo skozi srednji in novi vek do leta 1848. Ko pa si je obupano ljudstvo z uporjo samo pomagalo in je v revoluciji leta 1848 vrglo vlado plemstva in prišlo samo do politične moči, pa so začeli cerkveni krogi špekulirati, kako bi si ljudstvo podvrgli v pokorščini do duhovščine in cerkve. Začeli so se ljudstvu prilozovati z gesli katoliške demokracije in krščanskega socializma. V resnici pa je cerkev vsa načela demokracije in socializma ter ljudskega gibanja preklela zato, ker so nastala izven katoliške cerkve proti tedanjim mogotcem na vladi. Cerkev je kakor vedno držala s posvetno oblastjo, ki je bila v rokah pleminitašev in izkoriščevalcev ljudstva. Kako velika je bila takrat revščina posebno kmetskega ljudstva, dokazujejo neštествi krhavi kmetijski upori, o katerih nam poroča slovenska zgodovina. Toda, takrat cerkev in duhovščina ni našla poti k ljudstvu in ni našla moči in sredstev, da bi se postavila vsaj z besedo proti neusmiljenim zatiralcem kmetskega ljudstva, pač pa ga je še sama tlačila. Jasno je, da je prava demokracija in socializem v ustih klerikalca, ki hoče le nadvlado duhovniškega stanu nad delovnim ljudstvom, ne pa enakosti vseh stanov, le grda hinavščina in politična neznačajnost. Posebno pa velja to o »Straži«, ki trdi, da je neodvisen političen list, ko vendar vsakdo ve, da je le klerikalno hlapčevsko glasilo. »Straža« si upa očitati narodno-socialistični stranki breznačajnost, ko je v najtežjih časih, ki so se po ponesrečeni komunistični stavki zgrnili nad slovenskim delovnim ljudstvom, zvesto ostala na braniku delavskih pravic in neumorno zanj delovala, dočim so komunistični voditelji delavstvo zapustili, se mu odrekli ali pa strahopetno zbežali iz države, klerikalci pa krepko udrihali po komunistih kot brezbožnih prekucuhih in državi nevarnih elementih.

Ni še pozabljeno, da je dne 24. aprila leta 1920 dal klerikalna deželna vlada v Ljubljani pod predsedstvom dr. Brejca streljati na delavstvo, ki se je hotelo zbrati, da zahteva od vlade kruha. Klerikalna gospoda in njih duhovni poglavarji, ki so znali za sebe bolje preskrbeti kruha, kakor pa za slovensko ljudstvo, niso imeli nobenega čuta do našega ljudstva in njegovih potreb. Brezsrčno so dali streljati na ljudstvo in povzročili, da je obležalo na Zaloški cesti 13 žrtev našega delavstva.

Znano je tudi, da so razni uslužbeni na farovških posestvih, ki imajo vedno posvetnega blagoslova v izobilju, sramotno slabo plačani, in da celo nižja duhovščina ne more biti deležna blagostanja, ki ga uživa višja

duhovščina. Za vse te socialne krivice je klerikalna stranka slepa in gluha, kakor je slepa in gluha prečastita mariborska »Straža«. Zato pa tem rajše govoriči, da je narodno-socialistična stranka prejemala denarne podpore od demokratov, kar je grda klerikalna laž, ki smo jo že na drugem mestu razkrinkali. Tudi trditve »Straže«, da se je narodno-socialistična stranka kdaj izjavila proti narodni samoupravi je hudobno zlagana. »Straža« bi pač morala vedeti, da je narodno-socialistična stranka v svojem programu izrazila načelo narodne samouprave. Že takrat, ko se klerikalcem še sanjalo ni o predlogu za samoupravo v ljubljanskem občinskem svetu. Klerikalni občinski svetniki so res prišli s predlogom za samoupravo, to pa le zato, ker so hoteli s tem pridobiti svoji stranki izgubljeni ugled med ljudstvom. Do stvari same pa jim ni bilo resno. Občinski svetniki NSS so ta manever klerikalcev uvideli, zato so bili proti temu, da se je prišlo pred občinski svet s tako važno zadevo v najneprimernejšem času. Tega mnenja je bil tudi tedanji župan dr. Perič s svojimi pristaši, ki so se vsi izjavili proti predlogu. Ako je narodna socialistična stranka smatrala zadevo za preveč važno, da bi jo pustila izrabljati v strankarske namene in se izrekla proti temu, seveda se s tem še ni izrekla zoper narodno samoupravo, za katero se vedno in povsod resno zavzema in je ne izrablja v strankarske svrhe, kakor to delajo klerikalci. »Straža« naj torej pometa najprej pred lastnim pragom.

Klerikalno-komunistična zveza. Lista takozvane »Zveze delovnega ljudstva« je v marsikaterem oziru zanimiva in poučljiva za naše prevarano delavstvo. Že pri površnem pregledu opazi lahko vsakdo, da obsega lista 13 klerikalcev, 3 komuniste in 5 socijalnih demokratov Peričeve skupine. Med klerikalci nahajamo imena urednikov »Slovenca« glasila pobožnih milijonarjev klerikalne stranke, pravne zastopnike teh milijonarjev in pa ponižne uslužbenice katoliških izkoriščevalcev ljudstva. Med temi imeni se prav čudno čita ime komunistov dr. Lemeža in Makuca, o katerih je znano, da so še pred dvema leti obljubljali zapeljanemu komunističnemu delavstvu razdelitev Pollakove tovarne, gospodarskih podjetij klerikalne lili v »Napreju« in »Slovencu«. Grozili so bili komunistični voditelji preveč radikalni, so jim njihovi sedanjí zavezniki klerikalni kapitalisti krotili pregrešno poželjenje po osebni lastnini na Zaloški cesti s kroglijami. Zanimivo je, čitati, kako so se takrat obdelavali klerikalci in komunisti v svojih glasilih v »Napreju« in »Slovencu«. Klicali so drug drugemu, obetali maščevanje za prelito delavsko kri. No pa od tedaj je že poteklo dve leti in uboga delavska para je na te žalostne dogodke morala pozabiti. Le tako se je moglo zgoditi, da so taisti komunistični voditelji delavstva danes na skupni klerikalni listi za občinske volitve. Komunisti si domišljujejo, da so z zvezo s klerikalci profitirali, klerikalci pa se hvalijo, da so komuniste spretno speljali na led in da jih bodo izrabili za svoje politične namene. Ne vemo, kaj vse si obetajo komunisti od zveze s klerikalci in kaj si zopet klerikalci obetajo od zveze s komunisti. Toliko pa je gotovo, da bodo klerikalci že skrbeli zato, da komunističnih sovjetov v Ljubljani ne bo in da si pobožni milijonarji SLS ne bodo po nepotrebnem kratili mirnega spanja. Ako pa mislijo komunisti res kaj profitirati, tedaj bodo tega deležni gotovo le voditelji, delavstvo pa bo postalo za eno prevaro in bridko izkušnjo bogatejše. Upati pa je, da bo končno tudi komunistično delavstvo sprevidelo, da od večnih radikalnih fraz ne bo moglo živeti, in da bo treba za delavstvo pozitivno delati na vseh poljih.

Invalidski kongres v Beogradu. V soboto in nedeljo se je vršil v Beogradu izredni kongres invalidov, ki je bil v očigled skrajno slabemu stanju invalidov dobro obiskan. Razum delegatov invalidskih društev je bilo navzočih tudi veliko število nepreskrbljenih žen in mater v vojni padlih junakov. Pri tej priliki je bilo tudi ugotovljeno, da je bivši predsednik invalidsk. združenja major Miodrag Stefanović oškodil združenje za 656.542.13 dinarjev. Stari odbor je bil zopet izvoljen razum Stefanovića na čegar mesto je bil izbran predsednikom oficir invalid Reljić. V nedeljo se je vršil protestni shod, na katerem je bila sprejeta resolucija, da se mora zakon o invalidih takoj obravnavati v parlamentu ter da se morajo zaostale podpore takoj izplačati. Obenem so protestirali proti vladi, ki izdaja o položaju invalidov namenoma lažnjiva poročila. Po zborovanju so odšli invalidi pred kraljev dyor, kjer se jim je reklo, da je kralj bolan

In ne more nikogar sprejeti. Nato so se podali pred parlament, kjer jih je sprejel podpredsednik parlamenta, ki jim je vse obljubil in svetoval naj potrpe. Invalidi so protestirali, da se jim dajejo same obljube, katerih nikdar ne izpolnijo. Med protivladnimi vzkliki so se končno razšli.

»Jutro« trdi v številki od četrta, da razdaja »Slovenski Narod« po gostilnah kot svojo prilogo »Novo Pravdo«. Ker je jasno, kake nečedne namene zasleduje »Jutro« s svojo lažjo, izjavljamo, da ni dobila »Narodova« uprava od nas niti enega izvoda v razpečavo, niti ni oddala podpisana uprava »Narodovim« raznašalcem »Nove Pravde« v dostavo. — Uprava »Nove Pravde«.

Novo lekarno je otvoril v Ljubljani, Miklošičeva cesta 36 (pri glavnem kolodvoru) mag. farm. Rudolf Ramor. — Glej današnji oglaš!

CHARLES PRINC
Manufaktura na debelo
Ljubljana, Miklošičeva cesta 36.

IVAN JELAČIN, Ljubljana
Uvoz kolonijalne in špecerijske robe
Tvrda ustanovljena leta 1888.
Solidna in točna postrežba.

Ing. Rudolf Treo, stavbenik
Ljubljana, Gosposvetska cesta 12
se priporoča za napravo stavb, adaptacij in načrtov.

Drva, premog, sadje, krompir, žito, seno in slamo ter druge deželne pridelke
kupi in prodaja
Andrej Oset
Maribor
Aleksandrova cesta številka 57.
Telefon št. 88.

Priporoča se
slaščičarna B. Kalaš
v Ljubljani — Židovska ulica.

Pred nakupom si oglejte mojo zalogo
usnjenih suknjičev
v črni in rujavi barvi, katere izdeluje iz usnja, specijalno v ta namen strojenega.
— Vzorec usnja na zahtevo zastoj in franko!
Konfekcijska trgovina
Drago Schwab
Ljubljana, Dvorni trg 3.
V zalogi vseh vrst sukna, obleke, zimniki, dežni plašči, športne čepice, perilo itd. — Lastni modni salon!

Srbobhrovski učni tečaj otvori šolski odsek »Bratstva« v Ljubljani v prvi polovici novembra. Pouk se bo vršil brezplačno po dvakrat na teden v večernih urah v šolskih prostorih na liceju, in sicer v dveh oddelkih: v I. za začetnike, v II. za one, ki so že lansko leto obiskovali ta tečaj. Ker je bil v lanskem tečaju velik naval, se bo letos sprejelo le omejeno število učencev. Vpisuje se od vstevši 30. oktobra dalje vsak dan od 8. do 12. in od 2. do 6. ure v upravnistvu »Jugoslavije«, Marijin trg št. 8. Pri vpisu je vplačati za ves tečaj 10 Din. kot prispevek k stroškom za razsvetljavo in čiščenje prostorov.

Ker je klical »Živijo Kemal paša«, je neki financer ustrelil Hrvata Franceta Dobriča v Sanskem mostu.

Ponarejeni dinarji. V Novem Sadu so prišli na sled večjemu številu ponarejenih enodinarskih novčanic.

A. LEČNIK
juvelir in urar.
CELJE Glavni trg 4.

MILOŠ OSET
trgovina s špecerijskim
in kolonijalnim blagom
MARIBOR
ALEKSANDROVA C. 45.

Fani Brilly
Moderniziranje klobukov za gospode in dame. :: Preoblikovanje in nakinčevanje vsakovrstnih slamnikov.
Klobučarstvo in slamnikarstvo, Ljubljana, Resljeva cesta 22

Carinsko posredovanje
izvršuje najtočneje in po zmernih cenah
„KOMPAS“
špedicijsko podjetje, informacijska pisarna v Celju, Aleksandrova ulica šte. 4.

NOVA LEKARNA V LJUBLJANI.
Mr. Ph. R. RAMOR vljudo naznanja, da je **OTVORIL**
NOVO LEKARNO
v Ljubljani, na Miklošičevi cesti št. 36, v neposredni bližini glavnega kolodvora. Oddaja tudi zdravila članom bolniških blagajn. Posebno priročno za one, ki se jim mudi na kolodvor.

z ozirom na dviganje naše valute je tovarna
Peter Kozina & Komp.
dokler za'oga traja
cene čevljev znatno znižala!
Prodaja
Ljubljana na debelo in drobno **Breg št. 20**

Gospodarstvo.

Koliko je vredna naša krona?	ta teden	prejšnji teden
1 švicarski frank stane	45.20 K	45.20 K
1 francoski frank stane	17.48 »	17.68 »
1 laška lira stane	9.92 »	10. — »
1 češka krona stane	8.04 »	8.06 »
1 nemška marka stane	0.06 »	0.06 »
1 poljska marka stane	0.03 »	0.03 »
100 avstrijskih kron stane	0.30 »	0.34 »
1 ogrska krona stane	0.10 »	0.09 »
1 romunski lej stane	1.56 »	1.56 »
1 dolar stane	244. — »	264. — »
1 angleški funt stane	1110. — »	1102. — »

Razpredelnico čitajte tako: kdor hoče kupiti na pr. 1 ogrsko krono, mora dati za njo 10 vinarjev (jugoslovanskih).

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«.
Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.
Odgovorni urednik:
Dragotin Kosem, Ljubljana.

Slavnemu občinstvu naznanjam, da sem prevzel zastopstvo prve domače tovarne »Volta« Maribor, ter se cenjenim naročnikom najtopijeje priporočam. — Žarnice vseh vrst, na drobno in na debelo.

EMIL FRANZOT
Ljubljana, Florjanska ulica 3.

Modna trgovina
A. Šinkovic
nasl. K. Soss
Ljubljana • Mestni trg 9.
Cene zelo zmerne.

Velika izbira otroških vozičkov, dvokoles in šivalnih strojev poceni

F. BATJEL, Ljubljana, Stari trg 28.
Sprejmo se v polno popravo za emajliranje z ognjem in ponikanje dvokolesa, otr. vozički šivalni in razni stroji.

„TRIBUNA“
Tovarna dvokoles in otroških vozičkov, mehanična delavnica, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

SUHE GOBE
in kumno kupuje
SEVER & KOMP.
Ljubljana, Wolfova ulica 12.

M. Kuštrin Ljubljana.

Tehniško in elektrotehniško podjetje. Trgovina s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti na drobno in debelo. Velika zaloga vseh vrst gumija, kolesne in avtomobilske pneumatike. Glavno zastopstvo polnogumijastih obročev iz tovarne »Walter Martiny«. Na razpolago je hidravlična stiskalnica za montiranje polnogumijastih obročev.

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta št. 2. Telefon št. 588. Brzjavni: Kuštrin Ljubljana.

Podružnice:

Ljubljana, Dunajska cesta 20. Telefon št. 470.
Maribor, Jurčičeva ulica 9. Telefon št. 133.
Beograd, Knez Mihajlova ulica št. 3.

JUGOSLOVANSKI KREDITNI ZAVOD
REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO
ob Ljubljani V LJUBLJANI Marijin trg št. 8
Telefon št. 54. Ček. rač. št. 11.923.
Podružnica v Murski Soboti
obrestuje hranilne vloge na knjižice po 5% čistih, brez odbitka rentnega
1/2 0 in invalidskega davka. Večje vloge z odpovednim rokom in vloge v tekočem računu se obrestujejo tudi višje po dogovoru.

Za vsa pieskarska dela, lakiranje
voznih koles v ognju in lakiranje
avtomobilov se priporoča

Tone Malgaj
Ljubljana,
Kolodvorska ulica šte. 6.

Naznanilo.

Z ozirom na sedanje denarne razmere bomo obrestovali začeni s 1. novembrom t. l. stare in nove

vloge na knjižice po 5% čistih

Vloge na tekoči račun obrestujemo najugodnejše, posebno pa vezane vloge proti 1, 3 in 6 mesečni odpovedi.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani
ter podružnice: Celje, Maribor, Ptuj, Brežice in Kranj.

ZALOGA ČEVLJEV

LASTNEGA
IZDELKA:

DRAGOTIN ROGLIČ
MARIBOR, KOROŠKA CESTA 19

KOMISIJSKA ZALOGA PRI BETKI LEŠNIK, GOSPOSKA ULICA 14

„KARO“

VARSTVENA ZNAMKA

Deln. glavica:
30,000.000

SLOVENSKA BANKA, Ljubljana

Rezerve: nad
6,000.000

PODRUŽNICE: Dolnja Lendava, Ljutomer, Maribor, Novisad, Vrhnik.

Stritarjeva ul. 9 v lastni palači.

Se priporoča
za vse v bančno stroko spadajoče posle.

LJUBLJANA
Mestni trg 5.

O. Bernatovič

Konfekcijska trgovina